

Rynek odzieżowy zarówno w Polsce, jak i na świecie jest obecnie niezwykle bogaty i rozbudowany. Ogromna liczba producentów i marek oferuje modne ubrania, zróżnicowane pod względem funkcji, komfortu, jakości, estetyki i ceny. Ale czy te ubrania spełniają oczekiwania wszystkich użytkowników? Co w wypadku osób z niepełnosprawnościami?

Według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) jeden na pięciu Europejczyków żyje z jakąś formą niepełnosprawności. Ronald Mace, twórca terminu i założeń projektowania uniwersalnego, jest autorem ważnego stwierdzenia, iż każdy człowiek jest lub będzie kiedyś niepełnosprawny. Co przez to rozumieć? Otóż nasza sprawność może zostać w zróżnicowanym stopniu ograniczona czasowo lub na stałe w wyniku przebytej choroby, odniesionej kontuzji czy w związku z naturalnym procesem starzenia.

W odniesieniu do odzieży, jej rodzajów należałoby się skupić przede wszystkim na użytkownikach z wszelkimi dysfunkcjami narządów ruchu. Zatem na osobach poruszających się na wózkach, ale też z amputowanymi lub nieprawidłowo rozwiniętymi czy czasowo unieruchomionymi kończynami. W ich wypadku przede wszystkim utrudnione są czynności związane z ubieraniem się i użytkowaniem standardowych ubrań. Nierzadko proces ten wymaga pomocy innych. To może przekładać się na poczucie zależności i niepełnej samodzielności, a w konsekwencji doprowadzić do wykluczenia i znacznego obniżenia poczucia własnej wartości.

Coraz więcej firm odzieżowych projektuje ubrania nie tylko estetyczne i efektowne, ale przede wszystkim wygodne i łatwe do samodzielnego założenia, pozbawione na przykład guzików, zamków czy zatrzasków. Przede wszystkim, co niezwykle istotne, te dodatkowe pomocne cechy są w dużym stopniu ukryte. Dzięki temu ubrania takie wizualnie niewiele lub wcale nie różnią się od regularnej dostępnej na rynku odzieży. Mówimy w tym wypadku o adaptacyjności. Ujmując precyzyjniej, moda adaptacyjna to odzież, obuwie i akcesoria zaprojektowane w taki sposób, aby były nie tylko estetyczne, ale jak najbardziej przystępne i dostosowane do potrzeb osób żyjących z trwałą lub czasową niepełnosprawnością.

Jakie zatem cechy posiadają elementy ubioru wpisujące się w założenia mody adaptacyjnej? W przypadku osób poruszających się na wózkach większość zmian dyktowana jest i od początku projektowana z myślą o pozycji siedzącej, zupełnie inaczej wpływającej na wygląd niż stojąca. Stąd najwięcej modyfikacji wprowadzonych zostało do linii pasa. Spódnice, spodnie mają pas obniżony z przodu, a znacznie podwyższony z tyłu. Dzięki temu odpowiednio zakrywają plecy, jednocześnie nie uciskając brzucha. Spodnie adaptacyjne mają przeważnie proste nogawki, co pozwala na delikatnie maskowanie niedoskonałości kończyn dolnych. Nogawki są też celowo dłuższe niż w regularnych spodniach, by nie wydawały się za krótkie w pozycji siedzącej. Często stosuje się łatki wszyte w kolana,

które mają zapobiegać wypychaniu się materiału w tych miejscach. Ponadto w większości spodni zmniejszono liczbę kieszeni, które są zbędne dla osoby na wózku, a przy noszeniu mogą uwierać.

W bluzach i bluzkach dla osób na wózkach często stosowane są zwężające się rękawy, ściśle przylegające do nadgarstków i ułatwiające poruszanie kołami wózka. Dekolty z kolei są płytsze i bardziej przylegające do ciała, by przy pochylaniu się materiał nie odstawał, odsłaniając w niekomfortowy sposób biust. Odpowiednie będą też płaskie szwy i elastyczne materiały niwelujące uwieranie.

W zależności od rodzaju niepełnosprawności, nie tylko ruchowej, kupując czy szyjąc ubrania, warto zwrócić uwagę na inne cechy funkcjonalne. W wielu wypadkach dobrze, aby odzież była luźna i elastyczna, w miarę możliwości bez zapięć. Używając ubrań zapinanych, należy wybierać te z zatrzaskami lub rzepami, aby ułatwić ich zapinanie. W zależności od ruchomości górnej części ciała lepiej znaleźć ubrania wkładane przez głowę lub zapinane z przodu. Z kolei przy ograniczonych ruchach ramion sprawdzą się peleryny i poncza zamiast klasycznych kurtek i płaszczy. Co do bielizny – zapinana w kroku ułatwi korzystanie z toalety. Luźniejsza natomiast sprawdzi się w wypadku osób nietrzymających moczu czy z cewnikiem, na który potrzeba więcej miejsca.

Przy wyborze tkanin preferowane są włókna naturalne, ponieważ oddychają, najlepiej utrzymują temperaturę ciała i są wygodne. Preferuje się też materiały rozciągliwe. Nawet niewielki procent elastanu lub lycry sprawia, że ubranie jest bardziej elastyczne i znacznie łatwiejsze w zakładaniu. Z kolei materiały gładkie i śliskie są zwykle łatwiejsze do zakładania i zdejmowania, ponieważ łatwo przesuwają się po skórze i innych warstwach odzieży.

Odzież adaptacyjna od Zalando i Tommy Hilfiger

Popularna platforma zakupowa Zalando wprowadza do oferty modę adaptacyjną skierowaną do osób żyjących z różnego rodzaju ograniczeniami, między innymi w zakresie ruchu i sprawności czy też z nadwrażliwością sensoryczną, a także do opiekunów dzieci z niepełnosprawnościami. Asortyment pierwszych kolekcji obejmuje odzież damską, męską, obuwie zaprojektowane dla osób na wózkach inwalidzkich, dopasowane do pozycji siedzącej, wykonane z tkanin przyjaznych sensorycznie, łatwo zapinające się lub dostosowane do protez czy opatrunków. Oferta obejmuje ponad 140 stylizacji w ramach marek własnych: Zign, Pier One, Anna Field, Yourturn i Even&Odd, ale poszerzana jest o inne, zewnętrzne marki, jak Nike czy Tommy Hilfiger. Tommy Hilfiger to globalna marka lifestyle'owa, która od 2017 roku konsekwentnie produkuje modę adaptacyjną i inwestuje w nią. Ponadto

Zalando zobowiązało się do zapewnienia jak najbardziej inkluzywnego asortymentu i doświadczeń dla grup niedostatecznie reprezentowanych do 2025 roku.

Dobrze zaprojektowana odzież adaptacyjna sprawnie łączy wysokie wymagania dotyczące jakości i komfortu oraz estetyki z najnowszymi trendami. Oprócz spełniania typowych funkcji powinna ona zdecydowanie podkreślać urodę i styl użytkowników, bez poczucia, że noszą ubrania gorsze, brzydsze, nie takie jak wszyscy, czyniąc tym samym modę bardziej inkluzywną.